

GRADEC 27. (Kor.) Na vseučilišču je prišlo danes med nemškimi in slovaškimi dijaki na eni in Italijani na drugi strani do hudih spopadov. Nemci in Slovani so zasedli vseučiliško rampo in zabranili Italijanom vstop v vseučilišče. Radi tega je prišlo med obema strankama do spopada, tekmo katerega je bilo 8 Nemcev ranjenih na glavi. Koliko ranjenecv imajo Italijani, se ni moglo konstatirati, ker so Italijani sproti odvažali svoje ranjence. Rektor dr. Seuffert je nabil na črni deski poziv, v katerem najstrožje obsoja postopanje Italijanov, ki so kljub svoji pisni izjavi, vendarle hoteli preprečiti predavanje.

Ferdinandova poslovilna avdijenca pri cesarju.

DUNAJ 27. (Izv.) Kralj Ferdinand menda vendarle odpotuje z Dunaja in se vrne v Sofijo. Popoldne je bil v dolgi avdijenci pri cesarju v Schönbrunn, nakar je posetil tudi grofa Berchtolda v njegovem privatnem stanovanju. Diplomatični krogi smatrajo Ferdinandovo avdijenco pri cesarju za poslovilno in domnevajo, da se vrne bolgarski kralj v Sofijo že jutri ali pa v soboto.

DUNAJ 27. (Kor.) Kralj Ferdinand odpotuje jutri zjutraj s posebnim vlakom v Sofijo.

Nemško in slovensko šolstvo v Trstu.

„Dolnorakouský obzor“, vestnik češke šolske družbe „Komenský“ na Nižavstrijem, prinaša v številki z dne 7. novembra članek „Nemške državne šole in meščanske državne šole v državnem proračunu za leto 1914“. Podatki v tem članku so v prvi vrsti zanimivi za tržaške Slovence.

Državne šole vzdržuje v nekaterih krajih ministrstvo za uk in bogocastje, v nekaterih pa — kar je manj znano — tudi železniško in vojni ministrstvo (!)

V Tridentu, Pulli in Trstu vzdržuje nemške ljudske in meščanske šole ministrstvo za uk in bogocastje: Italijanska občina se je v teh mestih uprila ustanovitvi nemških šol za nemško kolonijo iz občinskih sredstev, zato jih je ustanovila Nemcem vlada.

Pomoč, ki jo daje vlada tem nemškim kolonijam, pa ni majhna. Številke za Trst so sledeče (proračun za prvo polletje 1914):

1.) ljudska šola v ulici Fontana K 82.761
2.) ljudska in meščanska šola za dečke na Lipskem trgu „ 85.687
3.) ljudska in meščanska šola za deklice na Lipskem trgu „ 74.363

Skupaj K 242.811

Okroglo izdaja tedaj vlada za te germanizatorične šole v Trstu na leto (242.811 K za pol leta) pol milijona kron!

Proti lanskemu letu je proračun znatno narasel. Ker se v tem narastku vidi vsa skrb vlade za te nemške šole, naj slede podrobnejši podatki o njih:

a) sistemiziranje dveh novih učiteljskih mest na ljudski in meščanski šoli za dečke na Lipskem trgu; b) sistemiziranje mesta podučiteljske na ljudski šoli v ulici Fontana; c) izprememba podučiteljskega mesta v učiteljsko na isti šoli, in istotako na šoli na Lipskem trgu; d) povišanje plače trem učiteljem meščanske šole; e) najem telovadnice za šolo v ulici Fontana; f) povišanje remuneracije za pouk v verstvi istotam; g) ustanovitev paralele na deški šoli na Lipskem trgu. Celotno znaša narasle proračuna proti lanskemu letu celih K 12.849.

Nemški učenci na vseh teh šolah pa ne tvorijo celih 37% vseh učencev! Razmerje naj pokaže sledeči pregled:

1. šola v ulici Fontana Nemcev	584
2. deška šola na Lip. trgu	273
3. deklška šola na Lip. trgu	363

Skupaj Nemcev 1220

1. šola v ulici Fontana Italijanov	417
2. deška šola na Lip. trgu	284
3. deklška š. na Lip. trgu	383

Skupaj Italijanov 1084

1. šola v ulici Fontana Slovanov	435
2. deška šola na Lip. trgu	286
3. deklška š. na Lip. trgu	295

Skupaj Slovanov 1016

V deški šoli na Lipskem trgu je torej največ Slovanov (286).

K temu še 20 učenec v nadaljevalnem kurzu, 7 med njimi nemške narodnosti. Kakor pa je splošno znano, se še dandanes lahko reče, da je marsikak slovenski učenec in učenka priglasi iz „ponižnosti“ staršev tudi za Nemca.

Ironično pripomljo „Dolnorakouský obzor“: „Recimo, da vlada pri teh šolah nima germanizatoričnega namena, ampak da jih je namenila nemškimi otrokom: potem izdaja vlada za 1227 nemških učencev v Trstu na leto okroglo pol milijona kron.“

Slede potem v omejenem listu izvajanja, koliko bi morala vlada storiti za češko šolstvo na Dunaju, da bi se lahko govorilo o ravnopravnosti in enaki meri. Prenesimo mi to primerjanje na naše razmere!

Število otrok na ljudskih in meščanskih šolah Družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu je znašalo ob začetku šolskega leta 1913/14, kakor poroča ravnatelj izišli Družbeni kolektor:

1. na deški šoli pri Sv. Jakobu	903
1. na deklški šoli pri Sv. Jakobu	612
3. na deklški šoli v ulici Acquedotto	558

Skupaj 2073

Prihajemo k temu številu slovenskih otrok na nemških šolah 1016

Celotna svota 3089

pri čemer pa niso štetli slovenski otroci na občinskih italijanskih šolah, o katerih ni podatkov.

Prihajemo k zaključku: „Če ima vlada v proračunu za prvo polletje 1914. leta za 1227 nemških otrok v Trstu K 242.811, torej okroglo pol milijona kron za celo leto 1914, bi morala — da pokaže enopravnost narodov in enako mero — postaviti za 3089 slovenskih otrok v proračun okroglo eden in en četrť milijona kron.“

Svota, ki nam jo v primeri s to-le, ki bi nam po številu naših otrok pristojala, „daruje“ avstrijska vlada, je smešna drobtinica; toda nas Slovence zadovoljuje, kakor kaže, že ta milost — pes pod mizo je tudi z ogledano kostjo zadovoljen. Slovenci smo pač „ponižni“, narod....

Govor držav. poslanca dra. O. Rybářa

v seji zbornice posl. dne 13. nov. 1913.

Položaj v Trstu in njega politični pomen.

V Trstu imamo toliko ljudi brez dela, da je že groza. Ljudje jadjakujejo, hodijo od ene oblasti do druge in tudi socialnodemokratska strokovna gibanja bi mogla zapeti pesmico o tem, koliko domačih delavcev se zglaša tam, da bi dobili dela. To niro morda priseljenci iz Koroške in Štajerske kakor se trdi; zidariji n. pr. so po največjem delu domači delavci, takozvani okolišani, iz okolice tržaške in iz nje bližnjega okoliša. In ti ljudje ne morejo dobiti v Trstu dela, ker se povsod, kamor prihajajo, nahajajo Italijani iz kraljestva na delu, in sicer ne le pri občinskih gradnjah, marveč celo tudi pri eraričnih. Celotno pri teh imajo Italijani iz kraljestva prednost.

Gospoda moja! To je žalostna pesem in priznati hočem brez drugega, da je tudi malce odlojzno govoriti o tem, ko se že govori: na vse zadnje imajo vsi pravico do življenja, vsi ljudje imajo pravico do dela in saj smo vezani tudi po državnih pogodbah, da priznavamo svobodo dela, dasti ravno naše sosednje države žvižgajo na to pravo. Saj vemo vendar, kako postopajo v Nemčiji s slovaškimi delavci, kako jih kakor „nadležne inozemce“ enostavno gonijo čez mejo. Stvar pa ima tudi zelo resen in političen pomen! Naše delavsko prebivalstvo ne dobi dela v lastni hiši, v lastni domovini, ker so — kakor sem že omenil — ptuji delavci tu. Kaka je posledica? Nezadovoljstvo in na koncu konca tudi izseljevanje. In potem se še čudijo, če cesar ne dobi vojakov, to je, da ima manj vojakov, nego jih potrebuje. Če se postopa z ljudmi na ta način, pretem ni nikako čudo, da hodijo drugam, ni nikako čudo, da se izseljujejo na Reko, ali pa celo preko morja v Ameriko. Saj je naravnost neverjetno in vendar je dejstvo, da se vzlic temu, da ima v Trstu 40.000 Italijanov iz kraljestva delo, iz najbližje okolice Trsta, morajo ljudje seliti v Ameriko! — To je gotovo najžalostnejše na stvari.

Pri tem pa igrajo tudi, rekel bi, psihološki momenti važno vlogo. Ravno v zadnjih mesecih so se zahtevale od prebivalstva Avstrije največje žrtve v vsakem pogledu. Cele mesece pridržujejo ljudi kakor vojake na meji, njihovo gospodarstvo doma je propadlo, uničene so bile ekizitence, gospodarska kriza — saj mi ni namen, da bi govoril o tem — je tolika, kakoršnja ni bila že leta sem, a sedaj, ko ljudje prihajajo domov, potem ko so skozi vsem mesecev vršili na meji vojaško službo kakor rezervisti, ne dobivajo dela, vidijo na svojem mestu Italijane iz kraljestva (Tako je!), proti katerim bodo morali morda čez nekaj let, ali pa morda še poprej, sami vzeti v roko svoje puške! Kajti, gospoda moja, mislim, da ne ovajam nikake skrivnosti: saj je resnica, da se proti nobeni drugi državi ne oborožujemo toliko in ne gradimo toliko utrdb kakor ravno proti Italiji! (Odobranje). Če bi šli na mejo, bi videli povsod gradbe cest, ki nimajo za domače prebivalstvo absolutno nobene vrednosti, videli bi v najmanjšem gnezdu garnizije, kjer ni bilo pred leti na milje daleč videti nobenega vojaka. Videli bi utrbe — na kratko povedano: gibanje v militariznem pogledu, kakor da ima

že v tednu dni začeti vojna z Italijo! In to vendar vedo pri nas, to le vendar znano najpreprostejšemu možu. In sedaj, gospoda moja, bi si dovolil, ker že govorim o tem, dotakniti se stvari, ki je v zadnji čas dvigala precej prahu. Poizkušalo se je priiti nekoliko v okoliščini poplavi Italijanov iz kraljestva; to bi bila sicer zelo mala odomoč, povsem minimalna, a še ta prvi in boječ polizkus je povzročil razburjenje in protest, vihar, ki je naravnost neumiljiv. Našli so se v Avstriji uradniki, in sicer je bil to namestnik sam, ki je skušal zadostiti državnim zakonom in jih uveljaviti. Nastopil je proti temu, da so pri občini tržaški — ne delavci, ker teh se ne upajo niti dotakniti — ampak kakor uradniki zaposleni Italijani iz kraljestva. O pravnem vprašanju nočem govoriti tu, to bi tudi ne imelo nikakega pomena. O tem se je že mnogo govorilo in pisalo, in kogar interesira, more še čitati o tem. Ali nečesa bi omenil. V dunajskih listih — in to je posebno karakteristično za te liste — je vse navadilo na namestnika in so dajali Italijanom prav. Toda: zakaj in s kakim utemeljevanjem? Niti niso oporekali, da ne bi bila stvar utemeljena v zakonu, niti niso oporekali, da je to v interesu države, da se je izdala taka naredba. Ali boje se dvojnega. Prvič se boje, da bi se stem izzvali ozlovojenje v Italiji, in v drugo se boje, da bi v parlamentu „Unio latino“ potisnili v opozicijo (Mejcliki). To se je priznavalo čisto odkrito. „Unio latino“ se označa tu v parlamentu kakor jezik na tehnični — to je dokazala tudi minolega torika — in to bi hoteli Nemci preprečiti. In zato se ni smeti dotakniti Italijanov. Zato naj bo Trst tudi nadalje izročen Italijanom iz kraljestva!

(Dalje).

Min. Grof Berchtold odklanja odgovornost!

V seji odseka za zunanje zadeve avstrijske delegacije, ki se je vršila dne 25. t. m., je delegat dr. Kramar v znamenitem govoru med drugim očital avstrijski diplomaciji, da je z gonjo v aferi Procházka hotela ustvarjati razpoloženje za namerovane mobilizacijske odredbe. Ne bomo tu ponovno označali tiste gonje: kako tendenciozno je naš korespondenčni biro poročal o stvari, kako je pretvarjal, ali pa si naravnost izmišljal dejstva z ednim namenom, da bi razburjal, in je avstrijsko, neslovansko, nepoučeno, in ksovraštvo do Srbije že a priori disponirano javnost tudi faktično razburil do zarizčja, s čemer je v sosednji državi izval razpoloženje, ki je doneslo tej monarhiji ogromne državno-politične in narodnogospodarske škode!

Težke, a popolnoma utemeljene so bile te zatožbe iz ust delegata Kramarja. Tako utemeljene, da je njihovo težo občutil tudi grof Berchtold. Ali ni vedel proti njim postaviti drugega, nego prazen — izgovor, ki ni bil nevreden samo diplomata, ampak tudi.... moža! Dejstva ni tajil, le odgovornost je hotel odvaliti s sebe s trditvijo, da „nismo bili s to afero v nikaki zvezi“ — in pa, da „nismo mogli imeti nobenega avtentičnega poročila!“

Taklji polizkusi izogibanja odgovornosti so za vsakogar, ki pozna razmere, direktno zoperni. Korespondenčna pisarna, ki ima na svoji vesti tisto gonjo ob aferi Procházka, ki je tako neznaansko kompromitirala pred svetom ne le avstrijsko diplomacijo, ampak tudi vso državo, je vendar v neposredni odvisnosti od našega urada za zunanje stvari! To ve pri nas sleherni politični otrok, in vendar si upa g. grof Berchtold trditi, da ministrstvo za zunanje stvari ni bilo v nikaki zvezi s to afero! Najhujšo samoobtožbo pa je izrekel grof Berchtold z izgovorom, da „nismo imeli nikakega avtentičnega poročila!“! Že v navadnem življenju je ljudem, ki se zavedajo dolžnosti najelementarnejše lojalnosti, v pravilo, da ne izrekajo težkih obtožb, ako nimajo za to gotove, na ugotovljenih dejstvih sloneče podlage!! Koliko bolj mora to pravilo veljati v političnem vrvenju in v tako kritičnih časih, ko morejo taka lahko-mišljenja — da ne rabimo hujšega izraza — obdolževanja, s kakoršnjimi je avstrijska korespondenčna pisarna operirala proti Srbiji ob aferi Procházka, imeti najusodnejše posledice že v tem, da utegnejo izzvati konflikt, za katere ni lahko sprejemati odgovornosti, in ki morajo — kakor se je to tudi faktično zgodilo — pri po krivem prizadetih omraziti državo do skrajnosti in jo, vrhu vsega, utegne pred ostalim svetom postaviti v grdo luč.

To se je zgodilo tudi v našo, težko popravljivo škodo. Tega ne taje več niti včerajšnji branitelj Berchtoldove politike in povespevalatelj one nesrečne gonje. Mesto torej, da grof Berchtold skuša odvaliti od

avstrijske državne politike vsako odgovornost za tisto grdo afero Procházka, naj bi raje lojalno priznal storjeno pogreško in jo obžaloval....! Saj priznavanje storjene pogreške ne le da ni v nečast, ne človeku, ne politiku, ne diplomatu, marveč priča o moralni jakosti in etični višini, ki le diči človeka in vzbuja zaupanje vanj! In to poslednje je menda moment, ki ga ravno in v prvi vrsti ravno državna politika ne more pogrešati, če se hoče uspešno uveljavljati, če hoče dosežati uspehov in donosati dobrih sadov.

Če zadrževanja grofa Berchtolda, da želi vspostavljenja dobrih političnih odnosov do Srbije in trgovsko-političnih stikov, ki naj naši trgovini in industriji pridobe zopet srbska, le po — oprosiite trdo besedo! — neumnosti izgubljena tržnica — če torej ne lepa zatrjevanja iz ust grofa Berchtolda niso le — lepe fraze, ki naj nas prikažejo svetu kakor po krivem žaljeno nedolžnost: potem naj za bodoče opušča prazne izgovore v svrhu odklanjanja odgovornosti za to, kar se je zgodilo pred očmi vsega sveta, marveč naj mu bo v vodilo tudi napram Srbiji: odkrita, iskrena lojalnost!

Domače vesti.

Seja političnega društva „Edinost“ se bo vršila v soboto, dne 29. t. m. točnno ob 3 popoldne v „Slovanski čitalnici“.

Vabljeno so vsi gg. odborniki, namestniki in deležni poslanci, da se seje gotovo udeležijo.

Po tej seji se bo vršilo posvetovanje slov. deželnih poslancev.

Zadeva davčnega urada v Trstu „Independente“ in za njim tudi „Piccolo“ sta priobčila vest, da se je finančno ministrstvo premislilo in da ne odvzame davčnega urada mestnemu magistratu, kar bi se naj bilo po prvotnem sklepu zgodilo ob novem letu.

Kakor smo izvedeli iz pristojnega dunajskega vira, ne odgovarja ta vest popolnoma resnici. Resnica je le, da se višje v tem pogledu na pristojnih mestih tozadevna pogajanja. Vsekakor pa upamo, da bomo o tej tako važni zadevi mogli naše čitatelje obvestiti v najkrajšem času.

Izjava ministrskega predsednika grofa Stürgkha v zadevi znanih namestništvenih odlokov in zavrnitve rekursa tržaškega občinskega sveta, kateremu pa se je vkljub temu priznala odločilna moč, daje povod „Piccolu“ in drugemu italijanskemu časopisu, da samega veselja preobračajo koezelce, kakor majhni otroci, ki se jim je posrečilo od staršev izkljubovati nevarno igrarčo, ki so jim jo vzeli. Da tako slabo vzgojeni pobalničci pokaže svojim staršem tudi jezik, vsaj oddaleč, je tudi umljivo; in prav tako delajo tudi sedaj „Piccolo“, „Independent“ in njeni pristaši.

Resnica je, da je izjava grofa Stürgkha in rešitev notranjega ministrstva odvzela namestništvenim odlokom glavno ost, res je, da bodo v smislu te rešitve mogli oni inozemci, večinoma renjčki, ki so bili prizadeti po namestništvenih odlokih, ostati tudi še nadalje na svojih mestih; toda če je po vsem tem kamoraska radost v resnici tako upravičena, kakor mislijo kamoraski sami, pa vendarle ne vemo.

Odlok notranjega ministrstva pravi, da je za namestitve v onih službah, v katerih se nahajajo po namestništvenih odlokih prizadeti inozemci, potrebno avstrijsko državljanstvo, in se sklicuje pri tem na razsodbo upravnega sodišča v enakem slučaju. Naj se torej pritožbi tržaška mestna občina na upravno sodišče, ne more upravno sodišče razsoditi drugače, kakor je že enkrat razsodilo. To pa znači toliko, kakor da si morajo prizadeti inozemci v tržaški občinski službi preskrbeti avstrijsko državljanstvo in da mestna občina tržaška ne sme sprejeti nobenega inozemca več v službo, za katero se zahteva avstrijsko državljanstvo.

Resnica je, da se je priznala rekursu odločilna moč, kakor je tudi resnica, da se je podajšal na začasno neomejen čas rok za izstop iz službe onim inozemcem, ki bi ne zaprosili za avstrijsko državljanstvo, da se jim tako zmanjša gospodarska škoda, ki bi jo trpeli vsled vladnih ukrepov. Kolikor je dosedaj znanega, iz tržaškega kamoraskkega časopisja namreč, jih je od 39 prizadetih nameščencev inozemcev zaprosilo za avstrijsko državljanstvo 18, dočim pa je ostalih 21 hotelo počakati, kako se stvar razvije, kar znači sedaj toliko, da nočejo prositi za avstrijsko državljanstvo, ker imajo itak vsaj začasno neomejen rok, do katerega morejo ostati v službi, ne da bi si preskrbeli avstrijsko državljanstvo. Vse to je res, toda tudi za sprejem v avstrijsko državno zavezo si je vlada zagotovila pridržek: „če ni zadržkov proti sprejemu!“ Na eni strani torej ta pridržek, na drugi strani pa le začasna neomejenost roka za izstop iz službe. Stvar vendar ni tako „sterilizirana“, kakor piše „Piccolo“.

Če se pritožbi mestna občina na upravno sodišče, ima pritožba odločilno moč, a razsodba more le pritrditi principelnemu sta-

Pariška tekmovalna vrsta slovenskih Sokolov

nastopi jutri, v soboto ob 9^h zvečer v veliki dvorani

„Narodnega doma“ v Trstu.

lšču namestništva in ministrstva. In na podlagi take razsodbe se morajo potem prejeti ali slej vendar enkrat izvršiti namestništveni odloki in se omejiti na časno neomejeni rok za izstop iz službe onim, ki ali nočejo prosi za avstrijsko državljanstvo, ali pa je kak zadržek proti njihovu sprejemu. Če se pa ne pritoži občina na upravno sodišče, pa postane pravomočen odlok ministrstva, kar pomenja isto. Naj je že potem stvar glede na onih 39 nameščencev taka ali taka, za bodočnost bo sprejem inozemcev v javno tržaško občinsko službo nemogoč!

Če „Piccolo“ sedaj primerja namestništvene odloke s tabakom brez nikotina in žganjem brez alkohola, če kakor paglavci kaže jezik vladi, ker je vsaj začasno vrnila laškoličarstvu kamor njeno nevarno renjajsko igračo, s tem še ni izrečena zadnja beseda o tej stvari. Prej ali slej se zna zgoditi, da se merodajni krogi vendarle naveličajo te igre, če se že prej ne zastrupi paglavci s svojo igračo, prevlečeno z zelenim volkom. Dolgo časa je trpelo tržaško prebivalstvo počenjanje laškoličarske klike v mestni občini; toda to potrpljenje ima tudi svoje meje. Prej ali slej mora priti do izbruha volje tistega ljudstva, ki z največjim ogorčenjem gleda, kako mu na njegovih domačin tih izpred ust odjeda kruh objesni tujec; ali bodo tudi tedaj „Piccolo“ in njegovi pristaši od veselja preobračali kozelce, pa tudi ne vemo!

Zveza zavratnosti. Poslanec Gasser, ta Nemec, ki se je po svojem elastičnem značaju dokopal do zastopnika Italijanov, se je v pogovoru z dopisnikom graške „Tagespost“ radoval na novem kurzu tržaških Nemcev in obenem beračil za nemško pomoč v dunajskem parlamentu! Argument, ki ga rabi, pa je enostavno smešen. Sraši namreč Nemce, opozarjajoč jih na slovansko nevarnost, ki da jim preti od severa in juga. In v odvratanje tega pritiska od juga da potrebujejo Nemci pomoči Italijanov.

Italijani hočejo v Avstriji reševati — Nemci! Ob privilegovani poziciji, ki jo zavzemljejo ti poslednji v naši državi, je ta domislek Gasserjev tako smešen, da je težko resno govoriti o njem. Tako je, kakor če bi hotel potapljaljoči se reševati njega, ki sedi na bregu — na varnem! Gasser ja-dikuje radi pretvezaega poslovanjevanja tržaških uradov. Pustimo na strani dejstvo, da je ta trditve Gasserja tako drzen atentat na resnico, da se ga bi moral sramovati politik, ki ima le trohico smisla za politično dostojnost. Pač bi mi vprašali pametne Italijane — če jih je še kaj — koliko bodo oni nacionalno na boljše, če se bodo ti uradi — germanizirali, in ko bi imeli proti sebi nasilni in silni nemški element? O tem vprašanju naj bi razmišljali Italijani, ako jim je na lastni bodočnosti.

Poslanec Gasser je pa zastopnik tiste italijanske politike, ki se lovi le za hipniški efekti in ki se veseli, če more živeti od nosa do ust.

Poslanec Gasser toži o krivicah, ki da jih trpe Italijani, ker se jim odrekajo v zakonu utemeljene pravice, ker se jih zanemarja v kulturnem in narodnem pogledu. Ali, dobri gospod Gasser! Mari nismo mi Slovenci še tisočkrat bolj zanemarjeni? Tako vnebovpijoče zanemarjeni, da bi hvalili Boga na kolenih, če bi bili tako — zanemarjeni, kakor so oni! G. Gasser pripoveduje Nemcem, da smo mi nasilni, da smo osvovjevalni, uzurpatorični, da hočemo Italijane posedovati in zagospodarovati tu. Kje pa so Gasserjevi — dokazi? Naj nam verda ta nemški Italijan poda dokaz iz avstrijskih državnih zakonov, da naša borba ni legitimna, in pokaže naj nam tisto našo zahlevo, ki ni utemeljena v zakonu. Ne more. Mi zahtevamo le, kar nam gre po pisanem in človeškem pravu, in kar je sankcionirano po človeški civilizaciji — sebi na korist, a nikomur na škodo! Pakt med Nemci in Italijani pa ni sklenjen v imenu pravice in legitimne samoobrambe, ampak v imenu krivice!

Sicer pa opozarjamo g. posl. Gasserja na članek v „Polar Tagblattu“, s katerim se bavimo na drugem mestu. Tam more posneti, kako sodijo drugi Nemci o sedajni politiki tržaških Nemcev — o tej najnemernejši zvezi, ki ni sklenjena v svrhu dosežaja kakih višjih plemenitih ciljev, ali legitimne obrambe, ampak le z namenom na obeh straneh, da bi izkoriščali drugega komplicita.

Pa saj je to jasno razvidno tudi iz frazeologije Gasserja samega. Italijani hočejo — kakor davno znano — le izrabljati Italijane, ti pa Nemci! A ti in oni le v svoje namene! Ni-li to prava zveza — zavratnosti?

Nemški glas o politiki Italijanov in Nemcev na jugu monarhije. „Polar Tagblatt“ se bavi v daljšem članku s politiko avstrijskih Italijanov. Ne da bi hoteli naglašati svoje soglasje z izvajanjem v puljskem listu, konstatujemo le, da je avktor uverjen o obstanku irendente. Očita Italijanom, da so oni edini med avstrijskimi narodi, ki v resnici gledajo preko meje, da so na stališču, da južni Tirol, Gorjsko, Trst, Istra in Dal-

macija morajo pripasti k Italiji. Puljski list omenja — iz vsega tenorja je razvidno, da pritrjevalno — članka, ki ga je nedavno priobčila neka visoko stoječa oseba, ki da je dobro orijentativna v vseh stvarih avstrijske oficijelne politike. V tem članku je bil prvič javno proglašen princip, da nima Avstrija nobenega interesa na tem, da bi se italijanski element, ki dela toliko neprimlik, tu jači, namreč, da ga treba slabiti, če se hočemo izogniti nevarnosti, da nam kedaj nakopije usodnih komplikacij. Kajti v krajih, kjer bodo kedaj le neznatne italijanske manjšine, ne bo imela ptuja požrešnost nobene pretveze za nasilno posezanje.

Toliko o italijanski politiki in nje pomeni za avstrijsko državo. Potem pa piše puljski list prognozo o izidu boja med Italijani in Slovani v primorskih pokrajstih. Njegova sodba je, da spričo kulturnega in političnega ojačenja Slovencev in Hrvatov — posebno pa spričo dejstva, da se Italijani ne morejo več, kakor so se neka, jačiti iz vrst Slovanov — Italijani ne morejo uspeti v tem boju! Le ena sila da je, ki bi mogla deroč reko navesti k drugemu cilju: to bi bila kaka katastrofa vojne. Ali še to ni gotovo, komu bo koristilo to skrajno sredstvo!

Potem pa se obrača avktor k nemški politiki v Primorju. Tekom časov potisnjeno v ozadje, se je začelo Nemštvo sedaj gibati in naraščati. Toda avktor, ki ga to gibanje veseli, svetuje Nemcem, naj se spomnijo pravila: pomagaj si sam in potem ti Bog pomore! Tudi oni gori označeni visoki krogi, ki hočejo pobijati Italijansko irendento, da žele, da se nemštvo jači. Nemcem naj velja načelo: postavite se na lastne noge, organizirajte se! Potem naj si iščejo zaveznika, ki pa more biti le — država. Ali, če hočejo imeti tega zaveznika, jim je prava dolžnost, da se mu ne zaletajo v hrbet, kadar hoče kaj ukreniti z ozirom na korist skupnosti!

Nemci v Pulji se že ravna po tem spoznanju. Po splošnem principu, da Nemci ne smejo podpirati Slovanov, bi mogli tudi puljski Nemci nastopiti proti sedajni vladni politiki (meni pač lokalno tržaško vladno politiko), ako bi bili tako nepremišljeni, kakor so bili tisti Tržačani (Nemci), ki so sklenili nastopiti za Italijane in ki so izzvali s tem toliko zadovoljstvo med temi poslednjimi! Ali ta politika (vladna) se zdi avtorju kakor vihar, ki poruši vsakogar, ki se mu postavlja na pot. „Ako bi mogli mi Nemci — pravi avktor — se svojim nastopom spremeniti razvoj stvari, bi morali stori to zaradi velikih ciljev tudi če v svojo pogubo. Če pa nismo tako močni, da bi pomenjali odločilno silo usode v narodni drami v Primorju, se moramo o pravem času lotiti realne politike in gledati, da ne bomo sami kalili prijateljskega razmerja do države, razum, da je naš namen, da skupno z avstrijskimi Italijani zlezemo v grob.“

Veleinteresantna izvajanja vsekako. Da li tudi temelječa na dejstvih — to je drugo vprašanje. Pojavi iz zadnjih časov vsaj ne pritrja jo n. pr. temu, kar govori avtor o dispozicijah v visokih krogih nasproti našim Italijanom. Saj je naglašal dr. Rybač na občnem zboru političnega društva „Edinost“, kako vsa znamenja kažejo, da se bližajo v naših krajih časi, ki bodo tudi — za Slo-

Vsa tajnost, podaljšati življenje obstoja v tem, da se ga ne skrajša. Temu mnenju Rubnerja bo vsakdo pristal, dosegel bo pa to predvsem s tem, da bo gledal na svoje zdravje. Med mnogimi manjšimi zli spada tudi zapeka v ono vrsto bolezni, ki krajšajo življenje. To pa se zdravi z vso lahkoto s pomočjo Saxlehnerjeve naravne kisle vode HUNYADI JANOS, ki spada med najboljša odvajalna sredstva. Kdor trpi na zapeki, naj poskusi naravno kislavo vodo „Hunyadi Janos“ ozdraviti želodec in se bo počutil najbolje.

I. Tržaška Slovanska Godba

Naznanja slovenskim in hrvaškim staršem, da odpre s početkom 1. decembra 1913

GLASBENO ŠOLO : ZA NARAŠČAJ :

Vsi učenci bodo vstopnine prosti: plačevali bodo samo 2 K mesečno za 3 posebne vaje v tednu. — Učitelji za godbo na trobila: Kapelnik g. F. Majcen, namestnik g. F. Orlojko. Za orkester (Violino, Viola, Cello in Bas) gosp. F. Majcen in gosp. F. Iha.

Sprejema se vsako sredo in soboto od 8 do 10 zveč. Okraj: Sv. Jakob, ul. Sv. Marka št. 19, Gostilna „PRI TREH ROŽAH“. Ker je gori omenjena godbeno društvo redkrat primorano najeti godbe druge narodnosti (kakor žali Bog vse druge narodne godbe v Trstu) za sed-lovanje narodnih prirediteljev, se sprejmejo kot člani tudi izrežani godci slovenske narodnosti. ODBOR I. T. S. Godbe.

... NARODNA POSOJILNICA IN HRANILNICA v TRSTU ...

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

NOVA ULICA ŠT. 13, II. NADSTROPJE

sprejema in obrestuje **vloge na knjižice po 4¹/₂ - 4³/₄ - 5⁰/₁₀**

Daje posojila na menjice in vrednote na mesečna ali tedenska odplačila.

Eskomptuje trgovske menjice. Prodaja srečke na mesečne obroke.

Briveo in frizer za dame

And. Rojic, Trst

Via Acquedotto 20.

Priporoča se gospodom za dobro in higijenično postrežbo.

Damam se priporoča za moderno friziranje, glavopranje, barvanje i. t. d.

Vsakovrstna lasna dela se izvršujejo dobro in točno.

Odlikovana pekarna in slaščičarna Vinko Škerk - Trst

Trikrat na dan svež kruh.

Prodaja vsakovrstnih biškotov, posebno za čaj in bonbonov. Sprejema naročila vsakovrstnih tort, krokanov in vse predmete za peči. Najfinjša moka iz najboljših mlincev po najnižji ceni. Fina inozemska vina in likerji v steklenicah. Brezplačna postrežba na dom.

Kruh in slaščice se izdelujejo s higijeničnim električnim strojem.

Salon za gospe

Pranje glave, česanje, barvanje las, izdelovanje in veliko skladišče lasuljarskih del, kakor pletenice, kroketi itd. Priporoča se p. n. gospem

A. ŠEBEK,

lasuljar, Trst, ulica G. Carducci št. 9

Podpisani priporočam cenj. občinstvu svojo novo

„Ai Cacciatori“

TRST, — ulica Chiozza št. 5.

Toči se domače prvovrstno vino, črno in belo, kraški teran in istrsko. Pivo prve vrste. Kuhinja je vedno preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili. — Za obilen obisk se priporoča Mihael Zobec, lastnik.

MESNICA

TOMAŽ ZADNIK TRST

TELEFON št. 16-08

trg Sv. Ivana št. 6. — Prodaja mesa iz lastne klavnice na debelo in drobno. Na drobno goveje: sprednji deli po K 1.44 in 1.60. Zadnji deli po K 1.76 in 1.92. Na debelo po dogovoru. — Mesnica je vedno dobro preskrbljena s teletino prve vrste, kakor tudi perutnino. Za mnogobrojen obisk se uljudno priporoča

Tomaž Zadnik.

Ulica Arca št. 1.

JESENSKA SEZONA!

TVRDKA

Vittorio Piscur, Trst

opozarja vse svoje cenjene odjemalce, da je sprejela veliko pošilatev narejenih oblek za moške in dečke v najnovejših barvah in da jih bo oddajala ob tej priliki po tako nizkih cenah, kakor jih še ni bilo v Trstu. — Oglejte si veliko skladišče, ne da bi morali kaj kupiti. NB. Priporoča se, da trgovine ne zamenjate z drugimi, kar bi bilo v vašo škodo.

Poleg gostilne „Alpino“ Usar

Nova trgovina izgotovljenih oblek

za gospe, dečke in otroke

Enrico Rehak

Trst, ulica Carducci 39 (nova hiša).

Blago fino in navadno. Izbera sukna za obleke. Hlače in jopiči za delavce. Velika izbira paletots, ranglana itd. itd.

ZDRAVNIK

Med. Dr. Karol Perničič

ordinira od 11—12

Trst, ulica Bosomo 3/II. (nasproti Dreherjeve pivovarne).

Lovre Bulić

priporoča svojo

gostilno „Brioni“

(„Trattoria Brioni“) z vrtom, pripravnim za sestanke in zabavne prireditve.

Trst, via dell' Istria št. 16 (v bližini cerkve sv. Jakoba).

Točijo se prvovrstna dalmatinska vina iz Omiša, črno, belo in opolo. Pivo „Adrija“, pelinkovac in marsala ter domača kuhinja in mrzla jedila. Gostilna: via del Rivo št. 9 s prodajo gorinavedenih pijač in mrzlih jedil.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov.

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

Dr. J. Čermák V. Tuscher

zobozdravnik konces. zobni tehnik

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. nadet.

Pekarna in slaščičarna

Onorato Furlani

Trst, ulica della Guardia 24.

Podružnica Vojaški trg (Piazza della Caserma) 4.

Kruh večkrat na dan svež, različne moke, vse vrste biškotov ter prodaja raznih vin in likerjev v steklenicah.

And. Schleimer

Zaloga moke parnega mline Bratov Neumann v Aradu. Zaloga kvasa za peke. Zastopnik tovarne čokolade in slaščic S. Schmid v Győr-u. Zaloga masla Margarina avst. tovarne na Dunaju

Trst, ul. Stadion 12

Telefon št. 17.

Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož, so dosegle dosedaj vsepovsod najboljši sloves. Narodnjaki, naročite pri domači tvrdki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah. — Priporočam J. J. SUBAN, Trst, G. Vassari 28

